

LAPS/24/2026, 16.3.2026

Lapsiasiavaltuutetun lausunto eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunnalle hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi ajokorttilain muuttamisesta

Viite: Liikenne- ja viestintävaliokunta tiistai 17.03.2026 klo 12.15 / HE 11/2026 vp / Asiantuntijapyyntö

Lapsiasiavaltuutetun tehtävänä on arvioida ja edistää lapsen oikeuksien toteutumista. Työn perustana on YK:n lapsen oikeuksien yleissopimus (SopS 59 ja 60/1991, LOS), joka on lailla voimaan saatettu ihmisoikeussopimus. Sopimus koskee kaikkia alle 18-vuotiaita.

Lapsiasiavaltuutettu arvioi hallituksen esitystä yleissopimuksen näkökulmasta.

Yhteenveto lapsiasiavaltuutetun kannanotoista

- Lapsiasiavaltuutettu kannattaa ehdotuksia ikäpoikkeusluvan ehtojen tarkentamisesta sekä yöaikaisesta ajokiellosta. Ne voivat parantaa nuorten liikenneturvallisuutta.
- Lapsiasiavaltuutettu pitää tärkeänä, että muutosten tosiasiallisia vaikutuksia lasten ja nuorten liikenneturvallisuuteen seurataan ja arvioidaan lain voimaantulosta lähtien.
- Lapsiasiavaltuutettu katsoo, että mahdollisella ikäpoikkeusluvan saamisella voi olla merkittävä vaikutus lapsen tulevaisuuden kannalta ja lapsen osallistumisen toteutuminen hakuprosessissa on tärkeää.

Lapsiasiavaltuutetun kannanotot

Yleistä

Hallituksen esityksen tarkoituksena ja tavoitteena on edistää nuorten kuljettajien liikenneturvallisuutta. Esityksen pääasialliset vaikutukset kohdistuvat uusiin ja nuoriin kuljettajiin,

erityisesti 17-vuotiaisiin, jotka ovat määritelmällisesti lapsia. Heitä siis suojaavat YK:n lapsen oikeuksien yleissopimuksessa vahvistetut oikeudet.

Esityksen valmistelussa on hyödynnetty muun muassa onnettomuustilastoja, Liikenne- ja viestintäviraston vuosina 2020–2022 toteuttamasta ajokorttilain seurantatutkimuksesta saatuja tietoja ja vaalikauden päättymisen vuoksi rauenneen, vuoden 2022 ajokorttilain muutosesitystä (HE 70/2022 vp) ja sen esitöitä.

Lapsiasiavaltuutettu totesi rauennutta ajokorttilain muutosesitystä koskevassa lausunnossaan eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunnalle toukokuussa 2022, että poikkeuslupamenettelyn kehittäminen voi olla tarpeellista.¹ Lausunnossa lapsiasiavaltuutettu on tuonut kattavasti esiin niitä lapsen oikeuksia, jotka nytkin lausuttavana olevan esityksen kannalta ovat olennaisia. Lapsiasiavaltuutettu antoi myös oma-aloitteisesti liikenne- ja viestintäministeriölle lausunnon luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi ajokorttilain muuttamisesta.²

Lapsiasiavaltuutettu pitää esitystä perusteltuna. Esityksessä on kuvattu ehdotusten mahdollisia vaikutuksia liikenneturvallisuuteen. Esityksessä on myös tunnistettu riskejä tavoitteen toteutumiselle sekä ehdotusten lapsia koskevia myönteisiä ja kielteisiä vaikutuksia. Esityksen perusteluja ja vaikutustenarviointeja on myös täydennetty jatkovalmistelussa.

Lapsiasiavaltuutettu kannattaa ehdotuksia ikäpoikkeusluvan ehtojen tarkentamisesta sekä yöaikaisesta ajokiellosta (klo 00–05), koska niillä voi olla lasten ja nuorten liikenneturvallisuutta parantava vaikutus. Kuten esityksessä todetaan, 20 prosenttia 17-vuotiaiden kuljettajien henkilövahinko-onnettomuuksista tapahtui kello 00–05 välisenä aikana vuosina 2020–2024 (s. 20). On myös huomattava, että esityksen mukaan (s. 71) yöaikaan henkilöautolla ajettavat matkat ovat 17-vuotiailla pääsääntöisesti muita kuin poikkeusluvan perusteena olevia matkoja (säännölliset koulu-, työ- ja harrastusmatkat, jotka eivät ajoitu yöaikaan).

Lapsiasiavaltuutettu kiinnittää valiokunnan huomion esityksessä tunnistettuun (s. 24) riskiin siitä, että ehtojen kiristäminen ja yöaikainen ajokielto voivat johtaa jonkin muun moottoriajoneuvon, kuten mopon tai mönkijän käyttöön, mikä on turvattomampaa kuin henkilöauton käyttö. Yöaikainen ajokielto ei koskisi 17-vuotiaita B-luokan ajokortin haltijoita silloin, kun he kuljettavat muuta kuin B-luokan ajo-oikeutta edellyttävää

ajoneuvoa (HE, s. 21). Esityksessä tosin todetaan myös (s. 26), että ennen ikäpoikkeuslupien yleistymistä 17-vuotiaiden yöajan onnettomuusmäärä muilla moottoriajoneuvoilla oli selvästi nykyistä henkilöauto-onnettomuuksien määrää pienempi. Lapsiasiavaltuutettu pitää tärkeänä, että muutosten tosiasiallisia vaikutuksia lasten ja nuorten liikenneturvallisuuteen seurataan ja arvioidaan lain voimaantulosta lähtien.

Lopuksi lapsiasiavaltuutettu esittää alaikäisen hakuprosessiin osallistumista koskien seuraavat huomiot.

Alaikäisen osallistuminen luvan hakemiseen

Ehdotuksen mukaisesti ikäpoikkeuslupaa hakisi jatkossa huoltaja, nuoren puolesta. Voimassa olevan ajokorttilain 97 §:n 2 momentin mukaan poikkeuslupaa haetaan hakijan ja hänen huoltajansa yhteisellä hakemuksella.

Esityksen mukaan (s. 33) "[i]käpoikkeuslupahakemuksia jätetään nykytilassa pääsääntöisesti sähköisesti (95 %) ja hakemuksen jättäminen edellyttää sähköistä tunnistautumista. Tälläkin hetkellä huoltaja toimii luvan hakijana, myös ajokorttilupahakemuksissa silloin, kun ajokortin suorittaja on vielä alaikäinen. Huoltaja jättää ikäpoikkeuslupahakemuksen nuorta kuultuaan ja siten nuori saa vaikuttaa itseään koskevan hakemuksen jättämiseen. Tiedossa ei ole tilanteita, joissa hakemus olisi jätetty nuoren oman tahdon vastaisesti." Edelleen esityksessä todetaan, että "[k]un hakemusta haetaan muuten kuin sähköisesti, nykytilassa sen allekirjoittavat ja sillä annetut tiedot oikeaksi vakuuttavat sekä huoltaja että nuori. Sähköisellä hakemuksella ei nykytilassa pyydetä huoltajalta vakuutusta nuoren kuulemisesta. Tämänlainen kohta olisi kuitenkin mahdollista lisätä hakemukseen."

Lapsiasiavaltuutettu pitää myönteisenä, että säännöskohtaisissa perusteluissa tuodaan esiin lapsen kuuleminen huoltajan toimesta. Lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun lain (361/1983) 4 § edellyttää, että ennen kuin huoltaja tekee päätöksen lapsen henkilökohtaisessa asiassa, hänen tulee keskustella asiasta lapsen kanssa, jos se lapsen ikään ja kehitystasoon sekä asian laatuun nähden on mahdollista ja ottaa päätöstä tehdessään huomioon lapsen mielipide ja toivomukset.

Lapsiasiavaltuutettu katsoo, että mahdollisella ikäpoikkeusluvan saamisella voi olla merkittävä vaikutus lapsen tulevaisuuden kannalta ja lapsen osallistumisen toteutuminen

hakuprosessissa on tärkeää. On olennaista, että lapsi ymmärtää muun muassa luvan saamisen edellytykset, sitä koskevat rajoitukset sekä velvoitteiden noudattamatta jättämisen seuraamukset jo luvan hakuvaiheessa.

Jyväskylässä 16.3.2026

Elina Pekkarinen
lapsiasiavaltuutettu

Jenni Saukkola
juristi

¹ Lapsiasiavaltuutetun lausunto eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunnalle hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi ajokorttilain muuttamisesta, 30.5.2022. LAPS/43/2022.
<https://lapsiasia.fi/-/laps-lausunto-liv-ajokorttilaki-he702022vp>

² Lapsiasiavaltuutetun lausunto liikenne- ja viestintäministeriölle luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi ajokorttilain muuttamisesta, 15.12.2025. LAPS/158/2025.
<https://lapsiasia.fi/-/laps-lausunto-lvm-ajokorttilaki>